abban különbözik az előbbitől, hogy valamivel több kloritot tartalmaz és zöldesebb a színe. Csiszolatban gyakori benne a foraminifera metszet. 36·50 m-től 36·80 m-ig terjed. A homokkő alatt végig, tehát 36·80 m-től 51·90 m-ig kékesszürke kiscelli agyag fordult elő, amelyből a következő őslények kerültek ki: *Cyclammina latidorsata* Borm., *Cristellaria (Robulina) mamilligera* Karr., *Cristellaria (Rob.) rotulata* Lam., *Cristellaria (Rob.) inornata* d'Orb., *Globigerina bulloides* d'Orb., *Uvigerina pygmaea* d'Orb., *Pullenia quinqueloba* d'Orb., *Pullenia sphaeroides* d'Orb., *Truncatulina budensis* Hantk., *Truncatulina granosa* Hantk., *Truncatulina cryptomphala* Rss., *Heterolepa dutemplei* d'Orb., *Spiroloculina canaliculata* d'Orb., *Bolivina elongata* Hantk., *Bolivina semistriata* Hantk., *Miliolina (Triloculina) consobrina* d'Orb., *Dentalina capitata* Boll., *Virgulina schreibersi* Czjz., *Nodosaria (Dentalina) consobrina* d'Orb., *Nodosaria exilis* Neug., *Nodosaria (Dentalina) intermedia* Hantk. A legtöbb foraminifera vázban pirit található, néha már csak a pirit van meg, amely az állatka vázának üregét kitöltötte.

KÉT ÚJ AGRIOTHERIIDA A MAGYAR PANNONBOL.

Irta: *Kretzoi Miklós dr.*

A fiatalabb földtörténeti korokra eső Agriotheriidákat (1) két, rendszertanilag éppúgy, mint származástanilag is indokolt ágra bonthatjuk fel. Ezek közül a Hemicyoninák (*Hemicyon* és *Dinocyon*) ragadozó fogazattal rendelkeztek, míg a másik csoport (*Agriotheriinae* n. sf.) ahová az *Ursavus*, *Agriotherium* (beleértendő a *Lydekkerion* is), valamint *Indarctos* nemek sorolhatók, a medvékre emlékeztető fogazattal tűnik ki.

Magyarországról eddig két Agriotheriidát ismerünk (mindkettő Agriotheriina): az egyik az „*Ursus*" *ponticus* Kormos (2), a baltavári klasszikus *Hipparion*-fauna tagja, melyet később az őt megillető *Indarctos* nembe osztottam be (3), a másik a csákvári *Hipparion*-fauna igen hiányos megtartású Agriotheriinája, melyet annakidején (3) az *Agriotherium-Lydekkerion*-csoportba soroltam. Ezek mellé most két további lelet sorakozik, az egyik a rózsaszentmártoni, a másik pedig a hatvani pannonból. Méretre ugyan középhelyet foglalnak el a miocén *Ursavus*-ok és a pannon *Agriotherium-Indarctos*-csoport közt, morfologiai sajátságaik azonban önálló helyet biztosítanak számukra az Agriotheriinák rendszerében, ami alább következő leírásukból fog kiviláglani.

Agriarctos n. gen.

Genoholotypus: *A gaáli* n. sp.

Ebbe az új nembe középnagyságú (22—28 mm hosszú M_1-ü) Agriotheriinákat sorolok, melyeket azonban az előzápfogakon fellépő (*Ailuropoda*-szerű) mellékkúpok, nem kevésbbé a tépőfog erősen fejlett, előre nyomult metaconidja élesen elhatárolnak.

Tudásunk mai állása szerint 3—4 fajt sorolhatunk ebbe a nembe: az itt leírandó két fajon (*A gaáli* n. sp. és *A vighi* n. sp.) kívül Schlosser melchingeni típusos „*Ursavus*" *depéreti*-jét, valamint — fenntartással — Brunner euboeai „*Ursus*" *ehrenbergi*-jét.

Agriarctos gaáli n. sp.

Holotypus: Egyazon fogsorból származó P_3—M_2 és a szemfog hegye; a Magyar Nemzeti Múzeum Földtani és Őslénytani Osztályának tulajdona.

További anyag egy felkarcsont alsó vége, mindkét orsócsont felső vége, egy ulna felső vége; valamennyi csont, úgy látszik, a típus-állattól származik.

Az anyag lelőhelye Hatvan, ahol a téglagyár fiatal pannonjából szerezte Gaál István dr. ny. múzeum igazgató úr, az Osztály számára.

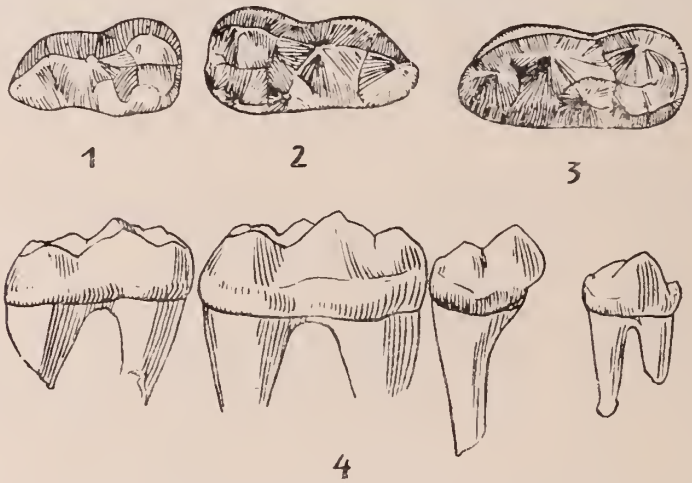

1. kép. 1. *Agriarctos depéreti* (Schlosser) jobb, 2. *A. vighi* n. sp. bal, 3. *A. gaáli* n. sp. jobb alsó tépőfoga és 4. *A. gaáli* n. sp. jobb P_3—M_2-je. (Term. nagys.)

Itt külön is meg kell arról emlékeznem, hogy Gaál professzor úr, bár a kísérő *Hipparion*-faunát időközben monografikusan feldolgozta, fenti anyagot mégis volt szíves feldolgozás céljából rendelkezésemre bocsátani. Lekötelező szívességéért fogadja ezúton is leghálásabb köszönetemet.

Az új fajt magát az ugyanebbe a nembe sorolható fajokkal szemben az M_1 zömöksége, talonidján a postendoconid erős fejlettsége és a talonidgödör keskenysége jellemzik.

Agriarctos vighi n. sp.

Holotípus: Bal M_1 a M. kir. Földtani Intézetben, Ob/5691. l. sz. alatt.

Paratípus: elől sérült bal M_2, ugyanott.

Lelőhelye Rózsaszentmárton, ahol a lignit feküjéből került ki, pannon agyagból.

A faj típusanyagát Hirschner József bányaigazgató úr ajándékozta a Földtani Intézetnek Vigh Gyula dr. főgeológus úr közvetí-

tésével. Vigh főgeológus úrnak, aki számomra az anyag kikölcsönzését lehetővé tette, külön is köszönetet mondok.

Ezt a fajt az *A. gaáli*-val szemben elől keskeny tépőfog jellemzi, melyen még a gyengébb metaconidról, fejletlenebb postendoconidról és szélesebb talonid-gödörröl kell megemlékeznem.

„Ursavus" depéreti Schlosser.

A faj típusául szolgáló alsó tépőfog (4) minden tekintetben beleillik a fentiekben az *Agriarctos* nemről vázolt keretbe, részletek tekintetében viszont a tulságosan fejlett metaconidtól eltekintve az *A. vighi*-nél kezdetlegesebb fokon álló faj képét nyujtja, amit kisebb méretei is szépen igazolnak. Itt kell azonban megjegyeznem, hogy azok a maradványok, melyeket Depéret és Llueca (5) ehhez a fajhoz soroltak, valódi *Ursavus*-ra utalnak, tehát Schlosser *Ursavus depéreti*-jéhez aligha van valami közük.

„Ursus" ehrenbergi Brunner.

Végül még Brunner-nek (3) ezt a görögországi faját kell megemlítenem, bár a lelet végleges rendszertani helye még jó ideig nem lesz végleg eldönthető, annál is inkább, hogy koponya-leletről van szó, míg az *Agriarctos*-ok kivétel nélkül alsó fogsorok, illetve fogak alapján kerültek be a rendszerbe.

(Készült a Magyar Nemzeti Múzeum Földtani és Őslénytani Osztályán.)

Irodalom.

1. Kretzoi M.: Xe Congr. intern. de Zool. 1927. 2. 1929. — 2. Kormos T.: M. kir. Földt. Int. 1913. évi jel. 1914. — 3. Kadic O. és Kretzoi M.: Barlangkut. 14—15. 1927. — 4. Schlosser, M.: Geol und Pal. Abh. (N. F.) 5. 1902. — 5. Depéret, Ch. et Llueca, G.: Bull. Soc. Géol. France (4) 28. 1928. — 6. Brunner, J.: Kosmos. 39. 1942.

KECSKÉK A MAGYAR DILUVIUMBAN.

Irta: *Kretzoi Miklós dr.*

(A XXIV. táblával.)

Jégkorszaki üledékeinkből eddig csak egy kecskefélét ismertünk, a kőszáli kecskét, melyet *Capra* v. *Ibex ibex, ibex-severtzowi, alpinus, priscus,* vagy *carpathorum* néven sorol fel az irodalom. A másik kecskefaj, a valódi kecskék csoportjának a házi kecskék leszármazása szempontjából igen fontos új alakja, a régi gyüjtési anyagok reviziója alkalmából került kezembe a Nemzeti Múzeum Őslénytárában.

Az európai diluviális kőszálikecske-maradványok három csoportra oszthatók, még pedig úgy alaki sajátságaik, mint földrajzi elterjedésük és geológiai koruk alapján: